

BEATI
THEODORETI
CYRENSIS EPI
SCOPI IN QVA
TVORDECIM

Sancti Pauli epistolas Commentarius,
nunc primum Latine versus,
GENTIANO Herueto
Aurelio interprete.

FLORENTIAE

*Excudebat Laurentius Torrentinus
cum Privilegio MDLII.*

diocle et M^o Jean Escribano

ora pro eo

episcopi longi de H^o de Sal^o

5

HENRICO VALESIO

FRANCORVM REGI

CHRISTIANISSIMO GENTIA-

NVS HERVETVS S. D. PL.

*IV APVD me dubi-
taui Christianissime Prin-
ceps, hos ne pulcherrimos
Theodoretī in Epistolas Pau-
li Commentarios, à me nu-
per Latine uersos, sacrosan-
cto tuo nomini dedicatos in lucem auderem
emittere. Ac primum quidem mihi nonnum-
quam ueniebat in mentem subueneri, ne nimiae
audaciae ac potius temeritatis iure possem ar-
gui, qui nec genere, nec eruditione, nec uirtu-
te non modo nobilis, sed ne notus quidem, imò
uerò planè terræ, ut ita dicam, filius, ad te Re-
gem omnium totius Europæ principum sine cõ-
trouersia maximum & nobilissimum scribere
auderem. Deinde uerò ne ei, ad quem tanti re-
gni gerendæ reip. summa diuinitus delata est,
hoc scriptorum genus minimè fortasse conue-
niret. Sed omnem omnino timorem mihi tandè
excussit, & ut audacter ad te scriberem inci-*

A ij

THEODORETUS LEONI

ROMAE EPISCOPO.

*S*icut Paulus præco ueritatis, tuba sanctissimi spiritus, ad magnum Petrum cucurrit, ut iis qui Antiochia de institutis legalibus contendebant ab ipso afferret solutionem; multo magis nos qui abiecti sumus & pusilli, ad Apostolicam uestram sedem currimus, ut ecclesiarum ulceribus medicinam à uobis accipiamus. Uobis enim per omnia primos esse conuenit: Multis enim quibus superiores estis ornatur uestra sedes. Alias enim urbes ornat uel magnitudo, uel pulchritudo, uel multitudo eorum qui inhabitant: Nonnullas autem iis priuatas dona quaedam illustrant spiritalia; uestrae autem redundantem bonorum copiam dedit is qui est bonorum largitor. Ea est enim omnium maxima & præclarissima, et quae præest urbi terrarum, & eorum qui inhabitant abundat multitudine. Accedit his quòd hoc quoque quod rerum potitur peperit imperium, & propria sua appellatione eos quibus imperat impertit. Præcipue autem & insigniter eam exornat fides, & fide dignus testis diuinus Apostolus qui clamat. Fides uestra annunciat in uniuerso mundo. Si autem diuinae prædicationis statim susceptis seminibus, mirabiles hos fructus & tam uberes tulit: quænam ad eam quæ nunc in ea uersatur pietatem laudibus celebrandam suffecerit oratio? Habet autem communium quoq. patrum & ueritatis Doctorem Petri & Pauli sepulchra, quæ fidelium animas illuminant. Horum autem bea

BEATI THEODO
 RETI QUATVOR
 DECIM SANCTI
 PAULI EPISTO
 LARVM

INTERPRETATIO.

Sciō quidem fore, vt dum di-
 uini Pauli doctrinam inter-
 pretari conor, maledicorum
 ac detractorum linguas non
 possim effugere. Quinetiam
 me forte arrogantiae ac teme-
 ritatis ab eis accusatum iri,
 quod post hunc & illum, qui
 sunt totius orbis lumina, audeam Apostolicam in-
 terpretationem adgredi. Adgrediar tamen, nō meis
 quidem viribus fretus, sed diuinam orans gratiam,
 vt Apostolicæ sapientiæ profunditatem ostendat,
 & ablatis literæ velamentis, aperiat; vt iis, qui illius
 participes esse volunt, paratum lucrum offeram.
 Eos autem, qui vt alienos labores reprehendant sibi
 possunt in animum inducere, adhortor, vt diuinam
 scripturam perfectè ediscant. Multa enim eiusmodi
 exempla inuenient. Etenim Eldad & Medab suffra-
 gium quidem humanum non sunt assecuti, nec in se-
 ptuaginta Iudicum numerum relati. Quinetiam ma-
 gnus ille Moses ipsos cum reliqua populi multitudi-
 ne reliquit. Diuina tamen gratia dignati, & donum
 Propheticum assecuti sunt. Samueli quoque Pro-
 phetæ, cum esset adhuc adolescentulus, ne postre-
 mum quidem ministerium à sacerdotibus obire per-
 missum est. Immaturo enim ætas cum à munere ob-

Num. II.

*I. Reg.
 cap. 3.*

*ἡμεῖς δὲ ἠελ-
πόμεθα, fore ut
doner.*

petierim. SIMVL & para mihi hospitium. Nam spe-
ro per orationes vestras donari me vobis.] Hoc
quoque non abs re posuit: sed vt expectans eius
aduentum, literas quoq. reueratur. **SALVATTE**
Epaphras concaptiuus meus in **CHRISTO IESV**,
Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas, adiutores
mei.] Epaphram hic adiecit, quoniam ipse quoque
fuit Colassensis. Ita enim scripsit etiam ad Colassen-
ses. Salutat vos Epaphras qui est ex vobis seruus
CHRISTI. Demam posuit ante Lucam, vt quies-
set & insignis & eius adiutor. Postea enim reliquit
Apostolum, cum hoc amasset seculum. **GRATIA**
domini nostri **IESV CHRISTI** cum spiritu ve-
stro. Amen.] Has leges sequi conuenit eos quibus
obtigit munus tradendæ doctrinæ diuinæ, & ita do-
cere seruos Dominis suis inservire, vt per omnia lau-
detur **CHRISTVS** Dominus. Cum quo Patri vna
cum sanctissimo Spiritu gloria conuenit & magnifi-
centia nunc & semper & in sæcula sæculorū. Amen.

FINIS.

Ne quis hos B. Theodoretī in quatuor-
decim Epistolas Pauli Commentarios
intra annos decem imprimat, aut alibi
impressos diuendat, præterquam cui
hoc à Laur. Torrentino permistum est,
Iulii III. Pont. Max. Caroli V. Imper.
Henrici II. Gallorum Regis, Cosmi
Medicis Florent. Ducis II. Priuile-
gio cautum est, prout in singulis eorun-
dem diplomatibus graui multa sanc-
tum est.